

Pécsi Ítéltábla

Pf.VI.20.102/2019/15. szám

A felperes:

felperes (cím2.)

A felperes képviselője:

Jogi_képviselő1 ügyvéd (cím3.)

Az alperes:

alperes (cím1.)

Az alperes képviselője:

Jogi_képviselő2 kamarai jogtanácsos

Jogi_képviselő3 ügyvéd (cím4.)

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

felperes (14. sorszám alatt)

A per tárgya:

szerződés érvénytelensége jogkövetkezményeinek alkalmazása

Az elsőfokú bíróság:

Kaposvári Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

20.P.21.462/2018/13. számú ítélet

K ö z b e n s ő í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és megállapítja, hogy a felek által 2007. június 26. napján megkötött kölcsönszerződés érvénytelen.

Mellőzi a felperes elsőfokú perköltségben való marasztalását.

Az elsőfokú bíróságot az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása és az elszámolás körében az eljárás folytatására utasítja.

Megállapítja, hogy a másodfokú eljárásban a felperesnek 103.000 (egyszázháromezer) forint, az alperesnek 40.000 (negyvenezer) forint költsége merült fel.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a 2007. június 26. napján megkötött kölcsönszerződéssel az alperes 2.934.000 forint CHF alapú kölcsönt nyújtott a felperes részére személygépkocsi vételárának finanszírozása céljából. Az induló futamidő 120 hónap, a fix havi törlesztőrészlet összege 31.163 forint, a teljes hiteldíj mutató 5,375%, az éves induló ügyleti kamat 5,03% volt. Rögzítették, hogy a kölcsönszerződés deviza alapú, kamat- és árfolyamváltozásból eredő kamat- és árfolyamkülönbséggel. Az induló futamidő az általános szerződési feltételek szerint számított kamat- és árfolyamváltozás függvényében módosulhat olyan módon, hogy a havi törlesztőrészletek összege nem, csak a száma változik. Az általános szerződési feltételekben szabályozott törlesztőrészlet-változás két tényező, a CHF (svájci frank) LIBOR és CHF (svájci frank) árfolyam szerződésben meghatározott időpontban és mértékben történő változásának függvénye. Tartalmazta az egyedi kölcsönszerződés, hogy az az MCSK-0501 számú általános szerződési feltételekkel együtt érvényes, amelynek átvételét és megértését a felperes aláírásával igazolta.
- [2] Az általános szerződési feltételek 7. pontja értelmében törlesztőrészlet-különbségen deviza alapú kölcsön esetén a szerződés szerint számított kamatkülönbséget és az árfolyamkonverziót is tartalmazó árfolyamkülönbséget kell érteni. Deviza alapú kölcsön esetén – amennyiben a szerződő felek az egyedi kölcsönszerződésben másként nem állapodtak meg – az EURIBOR (három hónapos EURO-hitel-kamat Brüsszelben) és EURO árfolyam jelen szerződésben meghatározott időpontokban (mérési időpontok) és mértékben történő változásának függvénye. A törlesztőrészlet-változás mérése havonta a havi törlesztőrészletek szerződés szerinti esedékességekor (mérési időpontban) történik. Ugyanitt határozta meg az alperes a törlesztőrészlet-változás kiszámítására használt képletet.
- [3] A felperes módosított keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte elsődlegesen arra hivatkozva, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem volt megfelelő, így az árfolyamváltozásra vonatkozó kikötés tisztességtelen (Kaposvári Törvényszék 20.P.20.694/2016/1. szám). Állította, hogy akarata nem terjedt ki deviza alapú szerződés megkötésére, emellett az általános szerződési feltételeket nem kapta meg, nem ismerte meg, azokat nem is tárgyalták meg vele egyedileg, így nem váltak a kölcsönszerződés részévé (Kaposvári Törvényszék 20.P.21.462/2018/4. szám). Mindemellett a szerződés semmisségét arra hivatkozva is állította, hogy a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: 1996. évi CXII. törvény) 3.§-ában és 47.§-ában foglaltak ellenére hiányzik a szerződésről az alperes részéről eljáró két személy együttes aláírása (Kaposvári Törvényszék 20.P.21.462/2018/7. szám), ezért a kölcsönszerződés az írásbeliség követelményének nem felel meg. Jogkövetkezményként kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását és a tisztességtelenül felszámított 479.063 forintnak a tartozás összegébe történő beszámítását (Kaposvári Törvényszék 20.P.20.694/2016/1. szám).
- [4] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

- [5] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és a felperest kötelezte 100.000 forint perköltség megfizetésére. Határozatának indokolásában kifejtette, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi IV. törvény) 523.§ (1) bekezdése és 685.§ e) pontja szerinti fogyasztói kölcsönszerződés a felek ügyleti akaratának megfelelően létrejött. A szerződés a kölcsön lényeges elemein túl az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdésében írt valamennyi elemet tartalmazza.
- [6] A felperes aláírásával igazolta, hogy az általános szerződési feltételeket megismerte, ennek ellenkezőjét nem bizonyította, így azok az 1959. évi IV. törvény 205/B.§ (1) bekezdése értelmében a szerződés részévé váltak. Az általános szerződési feltételek lényegi tulajdonsága, hogy azokat a felek egyedileg nem tárgyalják meg, elegendő azok elfogadása.
- [7] A kölcsönszerződés egyedi részét, az általános szerződési feltételek 7. pontját, a finanszírozási ajánlat tartalmát és az alperes képviseletében eljáró gépjármű-értékesítő tanúvallomását értékelve az árfolyamkockázat viselésére, illetőleg annak következményeire vonatkozó tájékoztatást világosnak és érthetőnek tekintette, ebből következően az 1996. évi CXII. törvény 203.§ (6) és (7) bekezdésére, az 1959. évi IV. törvény 209.§-ára, 209/A.§ (2) bekezdésére figyelemmel, a Kúria 6/2013. és 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatait, és az Európai Unió Bírósága C-51/17., valamint C-38/17. számú ítéleteit is szem előtt tartva nem találta tisztességtelennek az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételeket.
- [8] Az 1959. évi IV. törvény 219.§ (1) bekezdése és 222.§-a alapján arra a következtetésre jutott, hogy az alperes képviseletében eljáró gépjármű-értékesítő szabályszerű meghatalmazással rendelkezett, egy aláírás pedig elegendő volt a hitelező meghatalmazottjaként a szerződés létrejöttéhez, mert a meghatalmazott nem szervezeti, hanem ügyleti képviselőként járt el. Utalt arra is, hogy amennyiben álképviselőként járt volna el, az alperes a tevékenységét utólag jóváhagyta, így e körülmény sem eredményezi a szerződés létre nem jöttét.
- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, annak megváltoztatása és a kereset teljesítése, másodlagosan annak hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítása iránt. A fellebbezésben megismételte azt az álláspontját, hogy az általános szerződési feltételek nem váltak a szerződés részévé, ennek megállapításához ugyanis nem elegendő az általa aláírt szabványzáradék; emellett az egyedi megtárgyalás hiánya is kizárja azok szerződés részévé válását. Álláspontja szerint sem a szerződés egyedi részében, sem az általános szerződési feltételekben nincs megfelelő, az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítéletében írt követelményeket kielégítő tájékoztatás az árfolyamkockázatra vonatkozóan, ezért az annak viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelenek. Hivatkozott emellett a Kúria Konzultációs Testületének 2019. április 10-i keltezésű emlékeztetőjére, és kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a tájékoztatásra vonatkozóan az ott írt szempontok teljesülését. Fenntartotta emellett, hogy a gépjármű-kereskedő egyedüli aláírása miatt a szerződés nem jött létre, illetve az 1996. évi CXII. törvény 3.§ (1) bekezdésébe, 47.§-ába, illetve az 1959. évi IV. törvény 217.§ (1) bekezdésébe ütközés miatt érvénytelen.
- [10] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Álláspontja szerint a felperes befolyásolni tudta, hogy kölcsön vagy lízingszerződést köt, forint vagy deviza alapon, melyik fajta devizában, és hogyan viseli az árfolyamkockázat következményét. A szerződés árfolyamváltozással kapcsolatos rendelkezését és annak hatását a törlesztőrészletre tehát a felek egyedileg megtárgyalták, így annak tisztességtelensége nem vizsgálható. Ettől függetlenül álláspontja szerint mind a szerződéskötést megelőzően, mind pedig a kölcsönszerződésben, és az annak részévé vált általános szerződési feltételekben az árfolyamkockázat mibenlétére és annak hatásaira vonatkozóan részletes tájékoztatást nyújtott a felperes számára. Hivatkozott a 2007. június 26. napján kiállított tájékoztató

gépjármű finanszírozási ajánlatra (a továbbiakban: ajánlat), amelynek átvételét a felperes elismerte a megállapodás megnevezésű okirat aláírásával, illetve személyes előadása során, továbbá azt megerősítette a tanúként kihallgatott tanúl ügyintéző is. Hangsúlyozta, hogy az írásbeliség esetleges formai hiányossága, a tájékoztatásra vonatkozó formai rendelkezések megsértése nem teszi a tájékoztatást meg nem történtté, és nem vezethet a tisztességtelenség megállapításához. Mindezekon túl honlapján megismerhető volt az ügyfelek számára az „Indítson velünk!” tájékoztató, amely ugyancsak részletes tájékoztatást tartalmazott az árfolyamkockázatról. A szerződés egyedi részében tájékoztatta a felperest, hogy a fizetési kötelezettségét jelentő törlesztőrészlet változik az árfolyamváltozásból következően, ezt részletezte az általános szerződési feltételekben, amelyeket a felperes aláírásával igazoltan megismert, így azok a szerződés részévé váltak. Az általános szerződési feltételek vitatott pontjáról pedig a Kúria a Pfv.VI.22.357/2016/4. számú ítéletében megállapította, hogy az világos és érthető. Az árfolyamváltozás mértékére vonatkozó tájékoztatási kötelezettsége nem volt, még a Kúria Konzultációs Testületének 2019. április 10-i emlékeztetője szerint sem. Kiemelte továbbá, hogy az adott szerződési feltétel világos vagy érthető megfogalmazásának hiánya sem eredményezi automatikusan annak tisztességtelenségét, az érvénytelenség megállapításához ugyanis azt is vizsgálni kell, hogy a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára állapította-e meg.

- [11] A fellebbezés a kereset jogalapját tekintve alapos, míg az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására vonatkozó részében a rendelkezésre álló adatok alapján nem bírálható el.
- [12] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az alábbiakkal egészíti ki:
- [13] A felperes 2007. június 26. napján aláírt egy Megállapodás megnevezésű okiratot is, amelyben elismerte, hogy az alperes gépjárművásárlás finanszírozására vonatkozó valamennyi feltételét megismerte, így azokat is, amelyek alapján a bank a kölcsönszerződést külön ügyletminősítés, illetve kockázatkezelés nélkül is megkötí vele, valamint a finanszírozási kérelem aláírásakor érvényben lévő ajánlatban (táblázatban foglalt) meghatározott teljes éves hiteldíj mutatónak a százalékos mértékét, továbbá a kölcsönszerződés tervezetét (Kaposvári Törvényszék 20.P.20.694/2016/2/A/8. szám).
- [14] Az alperes a felperes nevére kiállított ajánlatot készített, melynek zárórészében felhívta a figyelmet arra, hogy a lízingdíj- illetve törlesztőrészletek nagysága a három hónapos CHF LIBOR és az OTP hivatalos svájci frank deviza eladási árfolyam függvényében a futamidő alatt jelentősen megváltozhat, így – amennyiben a fogyasztó nem rendelkezik a szükséges devizafedezettel – az árfolyamváltozás kockázatot jelent a számára. Forint alapú változó kamatozású finanszírozás esetén a három hónapos BUBOR kamatláb függvényében változhat a törlesztőrészletek nagysága, melyről részletes tájékoztatás az általános szerződési illetve lízing feltételekben olvasható.
- [15] A 2007. június 26. napján megkötött kölcsönszerződés egyedi részébe belefoglalták az általános szerződési feltételek törlesztőrészletek változásáról rendelkező, módosított 7. pontját.
- [16] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak az ajánlat, illetve az abban foglalt figyelmeztetések felperes általi megismerésére vonatkozó ténybeli következtetésével a tényállás fentiek szerinti kiegészítése mellett sem értett egyet.
- [17] Az elsőfokú ítélet 21. oldalán írtak szerint a felperes aláírásával igazoltan átvette a finanszírozási ajánlatot, amely tájékoztatást ad az árfolyamváltozásról. A peradatok alapján azonban egyértelmű, hogy a tájékoztató gépjármű finanszírozási ajánlatot a felperes nem írta

alá. Az alperes által készített ajánlatra történő közvetett utalást tartalmaz az ún. megállapodás megnevezésű, 2007. június 26. napján kelt és a felperes aláírásával ellátott okirat, ez alapján azonban (azon túl, hogy annak értelmében a megismerés a finanszírozási feltételekre, az ajánlat szerinti THM százalékos mértékére, illetve a kölcsönszerződés tervezetére, de nem általában az ajánlatra terjedt ki) az ajánlat tartalmilag nem azonosítható. Abból pedig, hogy a felperes a finanszírozás feltételeit teljeskörűen megismerte, ugyancsak nem következik, hogy a megismerés az alperes által csatolt tájékoztató anyagokra is kiterjedt. A nyilatkozat ugyanis nem tartalmazza, hogy konkrétan milyen ajánlatot, mely finanszírozási feltételeket ismertettek meg a felperessel, az úgynevezett megállapodás tehát alkalmatlan annak tisztázására, hogy az árfolyamkockázattal összefüggésben a felperes miről értesült.

- [18] A perben vitás volt, hogy az alperes az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségét milyen tartalommal és formában teljesítette. A 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatban részletezettek szerint, az 1996. évi CXII. törvény 203.§-ában konkretizált kötelezettségére figyelemmel az alperesnek kellett bizonyítania, hogy a szerződés szövegéből és az általa nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A bizonyítási érdeket a perbeli esetre (az alperes tényállításaira) egyediesítve, a másodfokú bíróság a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi III. törvény) 3.§ (3) bekezdése alapján tájékoztatta a peres feleket, hogy a perben az alperest terheli annak bizonyítása, az árfolyamkockázat viselése tekintetében a szerződéskötést megelőzően világos és érthető tájékoztatást adott a felperes részére, ennek körében a névre szólóan kiállított finanszírozási ajánlat megismerését a felperes részére biztosította, azt részére átadta, illetőleg az Indítson velünk! tájékoztatót átadta, annak megismerésére a felperes számára lehetőséget biztosított (Pf.VI.20.102/2019/5. számú tárgyalási jegyzőkönyv).
- [19] Miután az alperes a fellebbezési eljárásban további bizonyítást indítványozott, a másodfokú bíróság az ügyletkötés során az alperes képviselőjében eljáró tanú tanú ismételt kihallgatásával a bizonyítást kiegészítette.
- [20] tanú gépjármű-értékesítő tanúvallomásában előre bocsátotta, hogy a konkrét szerződéskötésre, annak körülményeire az eltelt időre és az általa megkötött szerződések jelentős számára tekintettel nem emlékszik, csak az általában követett gyakorlatra tud nyilatkozni. Állította, hogy általános gyakorlata szerint az ügyletkötés menetében az első lépés az ajánlatkészítés volt. A gépjárműkereskedés 5-6 pénzügyi intézménnyel állt kapcsolatban, az ajánlatot az egyes pénzügyi intézmények saját programja szerint készítette el, majd azt kinyomtatva adta át az ügyfélnek. A peres iratokhoz csatolt ajánlat tartalmát azonosította az általa az ügyfeleknek átadott, akár forint-, akár deviza alapú kölcsönre vonatkozó, árfolyamkockázati tájékoztatót is tartalmazó ajánlattal. Elmondta továbbá, hogy az alperes szóróanyagai a kereskedésben rendelkezésre álltak, szóban a szerződésben foglaltaknál részletesebb tájékoztatást az árfolyamkockázatra vonatkozóan nem adott (Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.102/2019/14. számú jegyzőkönyv).
- [21] A felperes ugyanakkor mindvégig határozottan állította, hogy a szerződéskötést megelőzően ajánlatot csak szóban kapott, az A/2 alatt csatolt tájékoztató gépjármű finanszírozási ajánlatot nem adták át számára (Kaposvári Törvényszék 20.P.20.694/2016/10. és Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.102/2019/14. számú jegyzőkönyv).
- [22] A másodfokú bíróság megítélése szerint kizárólag az általános ügyletkötési gyakorlatra szorítkozó tanúvallomás alapján a konkrét esetre vonatkozóan kétséget kizáróan nem állapítható meg, hogy az ajánlat közlése a perbeli esetben megtörtént, mégpedig a csatolt ajánlattal maradéktalanul azonos tartalommal. Ez ellen szól az is, hogy a felperes által is aláírt

megállapodás szerint az ajánlat táblázatos formában készült, míg a tanú által beazonosított ajánlat ilyen formai megoldást nem tartalmaz.

- [23] Az 1996. évi CXII. törvény 203.§ (6) bekezdése nem csak a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázat feltárását írta elő a pénzügyi intézmény számára, hanem azt is kötelezettségévé tette, hogy mindezt dokumentálható formában tegye, vagyis a kockázatfeltárás tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. Ennek elmulasztása nem az adott feltétel tisztességtelenségét jelenti, hanem a perbelihez hasonló kétséges esetekben azt eredményezi, hogy az aláírás elmaradása miatt a kockázatfeltárás megtörténtét az alperes tartozik bizonyítani, és a bizonyítatlanság következményeit viselni.
- [24] Így a másodfokú bíróság az árfolyamkockázati tájékoztatás világosságát és érthetőségét az Indítson velünk! tájékoztató és az ajánlat figyelmen kívül hagyásával vizsgálta (előbbi illetően a közlés ténylegességére vonatkozó információ a perben egyáltalán nem merült fel), aminek eredményeként az elsőfokú bíróságtól eltérő következtetésre jutott. Az általános szerződési feltételeket a másodfokú bíróság nem rekesztette ki a vizsgálat köréből, mert egyetértett azzal, hogy az aláírt szerződés többszörös visszautalása mellett teljesültek azok a feltételek, melyeket az 1959. évi IV. törvény 205/B.§ (1) bekezdése az általános szerződési feltétel szerződés részévé válásához előír.
- [25] A felperes fellebbezési hivatkozására figyelemmel azt is hangsúlyozza a másodfokú bíróság, hogy a szerződés egyedi részébe foglalt az a nyilatkozata, amely szerint az általános szerződési feltételeket átvette, illetve megértette, önmagában nem minősül szerződéses nyilatkozatnak, mert nem akaratnyilatkozat, hanem egyszerű tényállítás, illetve tudomáskijelentés. Az alperes ezt a módot választotta annak bizonyítására, hogy a vele szerződő fél az ott részletezett okiratokat átvette, azok tartalmát megismerte. Mindez nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy a kölcsönszerződésből eredő jogvita esetén a felperes vitassa az általa megtett nyilatkozat valóságnak megfelelőségét, és bizonyítsa, hogy az alperes az általános szerződési feltételek megismerhetőségét nem tette lehetővé számára. Az erre irányuló bizonyítás azonban a perben eredményre nem vezetett.
- [26] Ahogy arra az elsőfokú bíróság is utalt, a Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatának 1. pontja szerint a deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezései a főszolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülnek, ezért tisztességtelenségük csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha a szerződéskötéskor tartalma – a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is tekintettel – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára nem volt világos, nem volt érthető.
- [27] A Kúria elnöke által az ún. devizahiteles érvénytelenségi perek alkalmazási kérdéseinek vizsgálatára felállított Konzultációs Testületnek a 2019. április 10-i üléséről készült emlékeztetőben összefoglalt újabb bírói gyakorlat szerint nem minősül megfelelő tájékoztatásnak, ha az árfolyamkockázat, annak mibenléte és kihatásai csak következtetés útján állapíthatók meg. Amennyiben az árfolyamkockázattal kapcsolatos összefüggéseket – az eltérő helyeken lévő kikötések felkutatásával és értelmezésével – magának a fogyasztónak kell megkísérlni azonosítani és felismerni, az általános szerződési feltételek érintett kikötései világosnak és érthetőnek nem tekinthetők (Kúria Gfv.VII.30.024/2019/5.).
- [28] A perbeli kölcsönszerződés egyedi része a kockázatra vonatkozó konkrét közlés nélkül utal arra, hogy a törlesztőrészlet alakulása ki van téve az árfolyam és a külföldi kamatláb változásnak. Itt a változás lehetősége és annak tényezői megjelennek ugyan, a kockázat ténylegességét és jellegét azonban e szerződésrészlet nem írja le. Az általános szerződési feltételekben sem szerepel a kockázat fennállását és mibenlétét közvetlenül meghatározó rendelkezés. Az általános szerződési feltételek 7. pontja magában foglalja a törlesztőrészlet-

különbözet meghatározását, azokat a matematikai képleteket, amelyekből az árfolyam futamidő alatti változásának a felperes fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatása levezethető, azonban kifejezett magyarázatot az árfolyamkockázat mibenlétére, annak a fogyasztó fizetési kötelezettségére gyakorolt hatására vonatkozóan nem tartalmaz, az árfolyamkockázat lényegének, gazdasági következményeinek szöveges magyarázatát nem adja. Az általános szerződési feltételek kikötései alapján tehát a felperes számításba vehette, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, azonban e kikötések ilyen módon önmagukban nem alkalmasak arra, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen körültekintő és figyelmes átlagos fogyasztó mérlegelhesse az árfolyamváltozásnak a fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatását, világos képet alkothasson az árfolyamváltozás lehetséges gazdasági következményeiről.

- [29] Az kétségtelen, hogy a szerződés tartalmazza azt a konkrét működési mechanizmust, amelyen keresztül a kirovó pénznem deviza árfolyamának változása a fogyasztó által lerovó pénznemben teljesítendő törlesztőrészek összegére hat, ezt a Kúria is megállapította az alperes által hivatkozott Pfv.VI.22.357/2016/4. számú ítéletében. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy ezek a szerződési feltételek az árfolyamkockázat tekintetében is világosak és érthetőek voltak.
- [30] A perbeli esetben az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás hiányossága abból ered, hogy az alperes – amellet, hogy külön kockázatteltáró nyilatkozatot nem készített – az ismertté vált szerződési feltételek között sem helyezett el egyértelmű, világos, konkrét, a figyelem felhívására valóban alkalmas rendelkezéseket, tájékoztatási kötelezettségének teljesítésekor az ajánlati közlésre, illetve a tájékoztató anyagokra támaszkodott. Miután azonban ezeknek a megismertetése a perbeli esetben kétséges maradt, értelemszerűen nem következtethető, hogy a felperes ezek segítségével vált volna képessé az árfolyamkockázat lehetséges hatásainak mérlegelésére.
- [31] Mindemellett megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy több különböző finanszírozási ajánlat egyidejű közlése értelemszerűen elsősorban az egyes konstrukciók összehasonlítását szolgálja, a fogyasztótól ezek áttanulmányozása ehhez mérten várható el. Miután azonban tanúl tanúvallomása szerint általában ugyanazt a szabványtájékoztatást tartalmazta a forint kölcsönre vonatkozó ajánlat is, a figyelmeztetést akkor sem lehetne kellően orientálónak, figyelemfelhívónak minősíteni, ha azt a felperes valóban a hivatkozott megszövegezéssel ismerte volna meg. A nem célzottan, hanem általánosítva alkalmazott figyelmeztetés mellett az általánosan tájékozott, átlagos fogyasztó számára nem lehetett egyértelmű, hogy ez a kockázat kifejezetten a deviza alapú kölcsön sajátossága, ami az ilyen típusú kölcsönt a forint alapútól megkülönbözteti, és aminek fejében a kedvezőbb kamatmérték számára elérhető válik; mindez pedig a kockázat valóságossága ellen szól.
- [32] A fentiekre figyelemmel azt kellett megállapítani, hogy a perbeli kölcsönszerződés az árfolyamkockázat valós tartalmáról sem az úgynevezett egyedi részében, sem a külön kezelt általános szerződési feltételek között nem tartalmazott a 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatban meghatározott követelményeket kielégítő világos és érthető tájékoztatást.
- [33] Az alperes fellebbezési ellenkérelmére figyelemmel utal a másodfokú bíróság a 2/2011. (XII. 12.) PK vélemény 2. pontjára, amely szerint vélelem szól amellet, hogy a fogyasztói szerződésben az egyoldalúan, előre meghatározott, illetve az általános szerződési feltételt a felek egyedileg nem tárgyalták meg. A fogyasztóval szerződő fél ezt a vélelmet csak akkor tudja sikeresen megdönteni, ha kétséget kizáróan bizonyítja, miszerint a szerződéskötést megelőzően biztosította annak lehetőségét, hogy az adott feltétel tartalmát a fogyasztó befolyásolhassa, és a fogyasztó e lehetőséggel nem élve fogadta el a feltételt. Ez akkor valósul meg, ha a fogyasztónak reális lehetősége nyílt a szerződési feltételek módosítására, azaz a feltételt előre meghatározó fél ténylegesen is lehetővé tette számára, hogy megfontolás

tárgyává tegye annak tartalmát, és azzal kapcsolatban akaratát érvényesítse. A másodfokú bíróság megítélése szerint nem elegendő a vélelem megdöntéséhez, ha a rendelkezésre álló bizonyítékok azt igazolják, hogy a fogyasztó felperes több, az árfolyamkockázatot érintően is különböző szerződéses konstrukció közül választhatott. Az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó feltételek így nem egyedileg megtárgyalt, hanem általános szerződési feltételek, tisztességtelenségük vizsgálata ezért nem kizárt, hanem a főszolgáltatást megállapító szerződési kikötésekre vonatkozó szabályok szerint a fentebb már kifejtettek szerint korlátozott.

- [34] Az 1959. évi IV. törvény 209.§ (4) bekezdése nem vitásan csak 2009. május 22. napjától kezdődő hatállyal rendelkezik úgy, hogy az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető. A Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozatának III. pontjából következően azonban ezt a rendelkezést akkor is alkalmazni kell, ha a szerződést az 1959. évi IV. törvény módosítása előtt kötötték meg; ennek oka az elsődlegességet élvező uniós jog által deklarált, a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13. EKG irányelvbe foglalt fogyasztói érdekek védelme.
- [35] A szerződés alaki okra alapított érvénytelensége kérdésében ugyanakkor az elsőfokú bíróság álláspontjával értett egyet a másodfokú bíróság. Az 1996. CXII. törvény 47.§ (1) bekezdésében meghatározott együttes aláírási jog a (2) bekezdés értelmében együttes aláírási jogként ruházható át, ennek megsértése azonban nem a szerződés 1959. évi IV. törvény 217.§ (1) bekezdése szerinti érvénytelenségéhez vezet, hanem azt eredményezi, hogy a hitelező részéről önállóan aláíró meghatalmazott az 1959. évi IV. törvény 221.§ (1) bekezdése szerinti álképviselőként járt el. Az álképviselő eljárását azonban a képviselt utólag is jóváhagyhatja, ilyen esetben a szerződés érvényesen létrejön. A Kúria Pfv.VI.20.968/2015/6. számú határozatában kifejtetteknek megfelelően a szerződés jóváhagyása az alperes részéről – ráutaló magatartással – már akkor megvalósult, amikor a kölcsön összegét a szerződésben foglaltaknak megfelelően folyósította a felperesnek, azaz a maga részéről a szerződést teljesítette.
- [36] A szerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó kikötései azonban a fentiekre tekintettel az 1959. évi IV. törvény 209.§ (1) bekezdése alapján tisztességtelenek és a 209/A.§ (2) bekezdése alapján semmis szerződési kikötések, a főszolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülő szerződéses rendelkezés semmissége pedig az 1959. évi IV. törvény 239.§ (2) bekezdése alapján a szerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után. A másodfokú bíróság ezért az 1952. évi III. törvény 253.§ (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a 213.§ (3) bekezdése szerint közbenső ítélettel a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét állapította meg.
- [37] Az érvénytelenségi ok miatt keletkezett érdeksérelmet az 1952. évi III. törvény 253.§ (4) bekezdése értelmében a jogkövetkezmények alkalmazására és az elszámolásra nézve folytatódó eljárásban szükséges vizsgálni és rendezni, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságot a jogkövetkezmények alkalmazása és az elszámolás tekintetében az eljárás folytatására utasította.
- [38] A fellebbezési eljárásban felmerült költségeket a másodfokú bíróság az 1952. évi III. törvény 252.§ (4) bekezdésére és a 4/2009. (XII. 14.) PK vélemény II.3. pontjára figyelemmel a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontjára és (5) bekezdésére figyelemmel csupán megállapította – a felperes esetében a megfizetett 48.000 forint fellebbezési illetéket, 5.000 forint tanúdíjat, valamint 10.000 forint útiköltséget is számításba véve –, azok viseléséről az elsőfokú bíróság a folytatódó eljárásban határoz.

Pécs, 2020. július 8.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Dr. Vogyicska Petra s.k. előadó bíró, Gáspárné dr.
Baranyabán Judit s.k. bíró